

Práca scénografa cez prizmu desaťročí

Pod názvom *Divadelné obrazy Jána Zavarského* sa 20. novembra 2018 uskutočnila v Bratislave konferencia o tvorbe scénografa a pedagóga Jána Zavarského. Podujatie pripravili Združenie divadelných kritikov a teoretikov v spolupráci s Ústavom divadelnej a filmovej vedy Centra vied o umení SAV. Autori referátov sa zamerali najmä na divadelnú a pedagogickú činnosť ešte stále aktívneho sedemdesiatročného výtvarníka a historika divadla, ktorý spolupracoval s mnohými divadlami v rôznych krajinách.

Ako pripomenul úvodný príspevok D. Podmakovej, Zavarského meno sa spája aj s aktivitami v komunite neoficiálnej výtvarnej scény na začiatku 70. rokov, osobitne so Stanislavom Filkom a Milošom Lakym (tvorcovia bieleho priestoru). Od konca 70. rokov sa snažil v divadle v Trnave upriamiť tvorcov na vnímanie divadla v jeho komplexnej zložke, na možnosť variability scénického priestoru, či význam rekvizity (je jedným zo spolutvorcov akčnej scénografie). Zavarského scény, neraz aj kostýmy, charakterizujú najmä metaforické a symbolické roviny, ktoré premietol tiež do plagátovej tvorby. Významné tvorivé obdobie Jána Zavarského v brnianskom Divadle (Husa) na provázku, najmä s režisérom Petrom Scherhauferom, priblížila na konkrétnych divadelných a paradivadelných projektoch brnianska teoretička Jitka Ciampi Matulová. Mladší slovenskí účastníci konferencie sa mohli dozvedieť viac o fenoméne tohto divadla a Zavarského úlohe pri rozvíjaní nepravidelnej dramaturgie v nepravidelnom priestore. Pražská operná kritička Radmila Hrdinová sa zaoberala staršími i najnovšími prácami tohto výtvarníka v operných domoch vo viacerých krajinách.

Pre auditórium boli zaujímavé vystúpenia režisérov Blahoslava Uhlára a Jozefa Pražmáriho, ktorí charakterizovali ich spoluprácu, pričom sa sústredili na niektoré tituly doma a v zahraničí. Vyvolali širšiu diskusiu, do ktorej sa zapojil aj Ján Zavarský a objasnil mnohé fakty a súvislosti, ktoré v časovom limite referujúci nestihli povedať. Generačne mladší režisér Viktor Kollár z Divadla Jána Palárika v Trnave upriamil pozornosť na koncepčné dramaturgické uvažovanie scénografa Zavarského. Miroslav a Jaroslav Daubravovci, bývalí študenti Jána Zavarského, hovorili o niektorých princípoch a východiskách v tvorbe ich profesora a o jeho pedagogickom vedení.

Prínosom konferencie boli diskusné vstupy osobitne starších, ale aj mladších účastníkov - pozorovateľov. Osvetlili mnohé súvislosti tvorby slovenského a českého divadla, najmä v premenách úlohy scénografickej zložky, ktorá v mnohých prípadoch bola určujúcim prvkom v spoločensko-politickej výpovedi inscenácie – od dramaturgie po zážitok diváka. Ján

Zavarský ako znalec svetovej scénoografie, autor knihy Kapitoly z dejín scénoografie rôznorodo vytvára hrací priestor. Vždy je navonok jednoduchý, ale ako vo svojom príspevku vystihol známy režisér Roman Polák, s ktorým spolupracoval niekoľko desaťročí, „na práci s Jánom Zavarským asi najzaujímavejšie je dobrodružstvo myšlienky, ktorá cez racionálne zhmotnenie je schopná emocionálneho odkazu inscenácie.“

Rokovanie o tvorbe konceptualistu, scénoografa, historika divadla a pedagóga Jána Zavarského za jeho aktívnej účasti, prinieslo nové poznatky, osviežilo spomienky priamych účastníkov vývinu slovenského a českého divadla od 70. rokov a načrtlo ďalšie témy o uvažovaní nad úlohou a významom scénoografie v divadle.

Projekt konferencie podporili z verejných zdrojov Fond na podporu umenia a SAV.

Katarína Ducárová

Foto: Zuzana Spodniaková

Pohľad do sály pri jednom z konferenčných vystúpení.

Zľava Jitka Ciampi Matulová, režisér Blahoslav Uhlár, Dagmar Podmaková, Zuzana Bakošová Hlavenková.

Ján Zavorský diskutuje.